ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН ХАЛ КИЛУВ КАРОРИ

Қоракўл туман

2024 йил 29 апрель

Коракўл туманлараро иктисодий суди, судья Ш.З.Хамидов раислигида, судья ёрдамчиси Р.Расуловнинг суд мажлиси котиблигида, Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Бухоро вилоят худудий бошкармасининг даъвогар "YAKKATUT PAXTACHILIK, G'ALLACHILIK, SHOLICHILIK URUG'CHILIK KLASTERI" масъулияти чекланган жамияти манфаатини кўзлаб жавобгар "QORAKO'L KUMUSH KALAVA" масъулияти чекланган жамиятига нисбатан такдим этган даъво аризасини даъвогар вакили Ж.Сафаров (ишончномага асосан), жавобгар вакили (ишончномага асосан) иштирокида, Қоракўл туманлараро иктисодий суди биносида бўлиб ўтган очик суд мажлисида кўриб чикиб,

аниклади:

Даъвогар "YAKKATUT PAXTACHILIK, G'ALLACHILIK, SHOLICHILIK URUG'CHILIK KLASTERI" масъулияти чекланган жамияти манфаатида Ўзбекистон савдо-саноат палатаси Бухоро вилоят худудий бошқармаси судга даъво аризаси билан мурожаат қилиб, жавобгар "QORAKO'L KUMUSH KALAVA" масъулияти чекланган жамиятидан 675.126.880 сўм асосий қарз ва 270.050.800 сўм пеняни ундиришни сўраган.

Палата ишни уларнинг вакиллари иштирокисиз кўриб чиқишни сўраган.

Суд, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 128, 170-моддасига асосан ишни жавобгар иштирокисиз мавжуд хужжатларга асосланиб кўришни лозим топди.

Суд мажлисида иштирок этган даъвогар вакили жавобгар томонидан асосий қарз тўлиқ тўланганлигини, шу сабабли даъвони қолган қисмини қаноатлантиришни сўради.

Суд мажлисида иштирок этган жавобгар вакили даъвони тан олишини, асосий қарзни тўлиқ тўлаб берганлигини, бироқ бугунги кунда жамиятнинг моддий ахволи яхши эмаслиги сабабли пенядан озод қилишни маълум қилиб, қонуний қарор қабул қилишни сўради.

Суд, низо мохияти юзасидан иш хужжатларини атрофлича мухокама этиб, даъвогар фикрини эшитиб, куйидаги асосларга кўра даъво талабларини кисман қаноатлантиришни лозим топди.

Иш хужжатларидан ва суд муҳокамасида аниқланишича, даъвогар ва жавобгар ўртасида 26.08.2023 йилда 4-сонли бошоқли дон уруғлиги етказиб бериш шартномаси тузилган.

Шартномаларнинг 1.1-бандига асосан, сотувчи сотиб олувчига белгиланган тартибда шартноманинг 1.2-бандида кўрсатилган бошоқли дон уруғлигини сотиш мажбуриятини, сотиб олувчи эса уруғликни қабул қилиб олиш ва унинг ҳақини тўлаш мажбуриятини олади.

Шартноманинг 1.2-бандига асосан, шартнома микдори 7.376.500.000

сўмни ташкил этади.

Шартномаларнинг 3.2-бандига асосан, сотиб олувчи уруғлик қийматининг 15 фоизидан кам бўлмаган миқдорда олдиндан, қолган қисмини уруғликни олган пайтдан бошлаб 60 кундан кечиктирмай тўлаб беради.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 437-моддасига кўра, махсулот етказиб бериш шартномасига мувофик тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланаётган махсулот етказиб берувчи сотувчи шартлашилган муддатда ёки муддатларда ўзи ишлаб чиқарадиган ёхуд сотиб оладиган товарларни сотиб олувчига тадбиркорлик фаолиятида фойдаланиш учун ёки шахсий, оилавий мақсадларда, рўзғорда ва шунга ўхшаш бошқа мақсадларда фойдаланиш учун топшириш, сотиб олувчи эса товарларни қабул қилиш ва уларнинг ҳақини тўлаш мажбуриятини олади.

Даъвогар томонидан жавобгарга хисобварақ-фактураларга асосан 675.126.880 сўмлик махсулотлар етказиб берилган бўлса-да, етказиб берилган махсулотлар учун 675.126.880 сўмлик тўловлар амалга оширилмаган.

Ўзбекистон Республикаси Фукаролик кодексининг 236-моддасида, мажбуриятлар мажбурият шартларига ва конунчилик талабларига мувофик, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса иш муомаласи одатларига ёки одатда кўйиладиган бошка талабларга мувофик лозим даражада бажарилиши шартлиги белгиланган.

Бироқ, даъвогар даъво аризаси судга такдим этилгандан сўнг жавобгар томонидан 675.126.880 сўм асосий қарздорлик тўлиқ тўланганлигини маълум килган.

Шу сабабли суд даъвогарнинг асосий қарз ундириш тўғрисидаги талабини қаноатлантиришдван рад этишни лозим топади.

Даъвогар жавобгардан 270.050.800 сўм пеня ундиришни сўраган.

Шартноманинг 4.3-бандига асосан, етказиб берилган махсулотлар учун ўз вақтида тўловлар амалга оширилмаган тақдирда сотиб олувчи етказиб берувчига ҳар бир кечиктирилган кун учун мажбуриятлар бажарилмаган қисмининг 0,4 фоизи миқдорда пеня тўлайди, аммо пеня кечиктирилган тўлов суммасининг 50 фоизидан ортиқ бўлмаган миқдорида пеня тўлайди.

Пеня хисоб-китоби асосли.

Бироқ, Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 326-моддасига кўра, агар тўланиши лозим бўлган неустойка кредиторнинг мажбуриятини бузиш оқибатларига номутаносиблиги кўриниб турса, суд неустойкани камайтиришга ҳақли эканлиги, бунда қарздор мажбуриятни қай даражада бажарганлиги, мажбуриятда иштирок этаётган тарафларнинг мулкий аҳволи, шунингдек кредиторнинг манфаатлари эътиборга олиниши керак.

Бу ҳақда Ўзбекистон Республикаси Олий ҳўжалик суди Пленумининг "Мажбуриятларни бажармаганлик ёки лозим даражада бажармаганлик учун мулкий жавобгарлик тўғрисидаги фуқаролик қонун ҳужжатларини қўллашнинг айрим масалалари ҳақида"ги 2007 йил 15 июндаги 163-сон ҳарорининг 4-бандида ҳам тушунтириш берилган.

Юқоридагиларга кўра, суд, неустойка кредиторнинг мажбуриятини бузиш оқибатларига номутаносиблигини, шу билан бирга, кредиторнинг шартнома талабларидан келиб чиқадиган ҳаракатларини ва манфаатларини, жавобгарнинг тадбиркорлик субъекти эканлигини эътиборга олиб, даъво талабинининг пеня ундириш қисмини 20.000.000 сўм миқдорида қаноатлантиришни, пенянинг қолган қисмини қаноатлантиришдан рад қилишни лозим топади.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118-моддаси биринчи қисмига кўра, суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилади.

Баён этилганларга асосан суд, даъво талабларини қисман қаноатлантиришни, жавобгардан даъвогар фойдасига 20.000.000 сум пеня хамда олдиндан туланган 34.000 сум почта харажати ва жавобгардан республика бюджетига 18.903.554 сум давлат божи ундиришни лозим топди.

Юқоридагиларга асосан, Ўзбекистон РеспубликасиИқтисодий процессуал кодексининг 118, 128, 176-179, 192-моддаларини қўллаб, суд

қарор қилди:

Даъвогарнинг даъво талаблари қисман қаноатлантирилсин.

Жавобгар "QORAKO'L KUMUSH KALAVA" масъулияти чекланган жамиятидан даъвогар "YAKKATUT PAXTACHILIK, G'ALLACHILIK, SHOLICHILIK URUG'CHILIK KLASTERI" масъулияти чекланган жамияти фойдасига 20.000.000 сўм пеня хамда олдиндан тўланган 34.000 сўм почта харажати ундирилсин.

Даъвонинг қолған қисми қаноатлантиришдан рад этилсин.

Жавобгар "QORAKO'L KUMUSH KALAVA" масъулияти чекланган жамиятидан Республика бюджетига 18.903.554 сўм давлат божи ундирилсин.

Хал қилув қарори қонуний кучга киргач ижро варақаси берилсин.

Хал қилув қарори қабул қилинган кундан бир ой муддат ўтгач қонуний кучга киради. Мазкур ҳал қилув қароридан норози бўлган тарафлар бир ой муддатда шу суд орқали Бухоро вилоят судига апелляция тартибида шикоят бериши, прокурор протест келтириши мумкин.

Судья Ш.З.Хамидов

